

CD VOCAAL

**Boem!
Frommermann**

Zelden zo'n leuke cd in handen gekregen als deze eersteling van de muzikale grapjassen die onder de mysterieuze naam Frommerman door het leven gaan. Een naam die verwijst naar de Berlijnse vooroorlogse Comedian Harmonists van ene Harry Frommermann. Ze zongen meestal arrangementen waarbij de stemmen van de individuele zangers haast in elkaar overgingen. Muzikaal zat het prima in elkaar en de joodse achtergrond van Frommermann en zijn gezelschap zorgde ook voor de ludieke sfeer. Helaas smaakten de nazi's deze fijnzinnige humor niet en werd ballingschap hun deel. Daarna kwam het nooit meer goed met Frommermann. Voor het Amsterdamse Grachtenfeest 2005 werd de nieuwe Herenformatie Frommermann opgericht door Marcel Reijns. Eigenlijk moest het een eenmalige hommage worden aan de vooroorlogse zangers, maar het succes was zo overweldigend, dat de groep ook nadien samen bleef. En nu is er dus een heerlijke cd met onweerstaanbare versies van hele beroemde nummers zoals het opgewekte *Boum* (Charles Trenet),

het supernostalgische *J'attendrai*, of het verliefde *Quand elle chante* (Aznavour) dat hier wordt gelardeerd met flarden Bach en Offenbach. Fuifnummers, gezongen cartoons en tranentrekkers wisselen elkaar in hoog tempo af. *Oh, ich glaub' ich hab mich verliebt* en het maatschappijkritische *Brother Can You Spare a Dime?* staan broederlijk bijeen.

Ook de Nederlandse traditie is van de partij. *Het blondje van het snelbuffet* brengt niet enkel vanwege de tekst iedereen aan het lachen en Louis Davids brengt ieder van de kook met zijn onvergetelijk werkstukje *Doe het elektrisch*.

Voor het echte eerbetoon aan de ellende die Frommermann op zijn weg vond, staat de weemoed van nummers als *Miseria* of *Baixo de Sapateiro*. Het meest aangrijpende lied is volgens ondergetekende *Wij slopen met muziek*. Twee joodse artiesten werden in 1943 opgesloten in het kamp Westerbork, waar ze vliegtuigwrakken moesten uithalen. Cynisch als steeds kregen ze in 1944 van de kampeiding toestemming om in Amsterdam dit liedje op te nemen. Vervolgens werden ze afgevoerd naar Bergen-Belsen, waar ze niet meer van terugkeerden. Humor spat van deze allereerste cd af. Maar het is geen loutere slapstick. Veeleer van het fijnzinnige Heer-Bommeltype. (JC)

Frommermann, *Boum!*, Frommermann records (distributie: Harmonia Mundi), FRM 001, 20,50 euro.

CD JAZZ

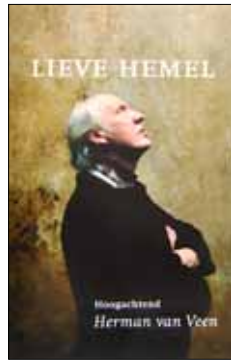
**Oude albums
The Modern Jazz Quartet**

Van The Modern Jazz Quartet werden vier klassieke albums uit de jaren 1950 opgepoetst en opnieuw uitgebracht. Hier stelt zich niet de vraag of dit jazz kan worden genoemd. Dat voelt iedere luisteraar meteen aan en de reputatie van het viertal staat na een halve eeuw nog steeds als een huis. Nochtans liep hun pad niet over rozen. De luisteraars van toen, die nog vaak dweepten met de big bands, hadden duidelijk moeite om de subtiliteit en de verstilling die zo eigen zijn aan The Modern Jazz Quartet een plaats te geven.

Die subtiliteit was natuurlijk ook rechtevenredig met de bezetting. Piano, drums en contrabas waren vanzelfsprekend, maar de vibrafoon in plaats van een of ander koperinstrument, dat was toen toch een grote verrassing. Elegante gebrachte mysterieuze muziek bleef het handelsmerk van deze knappe formatie die het moet hebben van verfijning en smaken eerder dan van bruisend geweld. Kamermuziekjazz is dit. Eertijds een scheldwoord, is het vandaag een eretitel geworden. (JC)

The Modern Jazz Quartet, *Four Classic Albums*, met John Lewis (piano), Milt Jackson (vibrafoon), Percy Heath (bas) en Connie Kay (drums), 2 cd's, AVID Jazz (distributie Coda), AMSC 945, 11 euro.

BOEK VERHALEN

**Kleinood
Herman Van Veen**

Herman Van Veen kennen we vooral als de kleinkunstenaar en cabaretier die goochelt met taal en ritme. Als kunstenaar is hij veelzijdig: hij speelt viool, schildert, schrijft boeken. Onlangs verscheen een nieuw werk van hem. *Lieve Hemel* heet het en het bevat ontroerende, grappige, soms nos-

talgische verhalen, over zijn jeugd en die van zijn kleinzoon nu. En over gebeurtenissen uit de jaren daartussen.

Van Veen vertelt over mensen die iets betekenen en betekend hebben in zijn leven: familieleden, kunstenaars zoals Toon Hermans, maar evengoed over de jong overleden Patricia, die hem ooit vroeg om haar in het kinderziekenhuis te bezoeken. Door haar verhaal zette Van Veen de schouders onder een sociaal project voor een huis voor families met kinderen met gezondheidsproblemen.

Tussendoor denkt de filosoof in Van Veen na over leven en dood, zoekt hij antwoorden op de vraag wie God is. Bovenal vertelt hij verhalen, vertrekkend van kleine anekdoten en herkenbare situaties.

Over Kerstmis vieren, ouder worden en herinneringen die komen bovendrijven. Over vakanties aan zee en de sandalen die hij daarbij droeg, „inclusief de zandkorrels die door het zeewater op de band-

jes waren blijven kleven”.

Lieve Hemel is een boek met verhalen „over sandalen, eerste kussen, mensapen, paardenslagers, ansichtkaarten”, zo begint de thematische opsomming die Van Veen op de flap aaneenrijgt. De lezer uitwuiwen, doet de auteur met een rist nieuwjaarswensen, die hij ondertekent met een welgemeend „Hoogachtend”. (NL)

Herman van Veen, *Lieve Hemel*, Utrecht, Kok, 2011, 14,95 euro, ISBN 978 90 435 0579 6.

BOEK REPORTAGE

**Op weg naar verzoening
Korneel De Rynck**

Weldra wordt het gewezen Joegoslavische Kroatië lid van de Europese Unie. Buurland Slovenië hoort sinds 2004 tot de club. De jaren van de bloedige en bittere oorlog in de Balkanlanden

liggen ver achter ons. Wellicht was het de laatste keer dat Europa door dergelijke broederstrijd werd getroffen.

De jeugdige historicus Korneel De Rynck (1986) reist van Belgrado naar Sarajevo over de pas vorig jaar heropende spoorlijn tussen de twee steden. Onderweg luistert hij naar de verhalen van mensen, beschrijft hij en probeert te duiden wat hij ziet.

Daarnaast doet De Rynck zijstapjes en bezoekt hij het graf van maarschalk Tito, praat met diens kleindochter en verzeilt hij in Zagreb waar hij de gewezen president Mesic — kort — kan interviewen. Het is een eerlijke beschrijving van de huidige stand van zaken inzake haat en verzoening in de staten die eertijds Joegoslavië heetten.

De bijzondere, vaak surrealistische foto's (maar soms zijn situaties in de regio waarlijks surrealistisch) maken het boek tot een bijzondere prestatie. (EDS)

Korneel De Rynck (met foto's van Frederik Buyckx), *De tuin van Tito. Een reis langs de spoorlijn Belgrado-Sarajevo*, Epo, Berchem, 2011, 320 blz., 24,50 euro, ISBN 978 94 9129 706 9.

BOEK GELOOF

**Zoektocht naar God
Ignace Verhack**

Kan God in onze westerse wereld nog een plaats krijgen? De Leuvense filosoof Ignace Verhack verandert de vraagstelling: „Kan onze westerse godsgedachte nog gered worden?” Hij stelt vast dat er een bepaalde manier van denken over God ter ziele is gegaan door de secularisatie. God was daarbij een kosmische God geworden, die zelf tot een verklaardend deel van de werkelijkheid was herleid. Dit godsbeeld- en denken, dat ook in het katholieke geloof en in de catechismus was binnengeslopen, kon geen weerstand bieden aan de talrijke kritieken.

Dat beeld van God komt volstrekt niet overeen met dat van het Nieu-

we Testament en van de kerkvaders. Kunnen wij dan 'God' herontdekken, nadat Hij door zowat onze hele cultuur werd dood verklaard? Verhack vindt inspiratie bij zijn Amerikaanse collega Merold Westphal: „Om God terug te vinden, moeten wij in de eerste plaats onszelf terugvinden.” Wat overwonnen moet worden, is het idee dat we God tot een object van ons denken kunnen maken. Tegelijk moeten we ook ons eigen vermogen tot zelfoverstijging ernstig nemen.

Ignace Verhack is geen makkelijk auteur, maar zijn zoektocht is fascinerend. Hij peilt naar wat diep in de mens verscholen zit en altijd de neiging heeft verborgen te blijven, zijn diepste wezen dus. Niet toevallig eindigen zijn hoofdstukken over die zoektocht met een uitspraak van Theoplius van Antiochië (gestorven in 180): „Je zal misschien zeggen: 'Toon mij je God', en ik zal antwoorden: 'Toon mij de mens in jezelf en ik zal mijn God tonen'.”

In het laatste deel probeert de schrijver tot een correct, heden-daags spreken over God te komen, waarbij we moeten vermijden hem als het 'hoogste wezen' te zien. Verhack: „God maakt zelf geen deel uit van de wereld. In de wereld valt Hij niet op door onweerlegbare macht of aanwezigheid, maar door zijn afwezigheid en 'zwijgen'. Hij houdt zich op in

de verborgenheid van een relationele nabijheid die haar geheim voor zich bewaart.” We moeten dus leren praten over een God die zichzelf kwetsbaar maakt en het risico neemt afgewezen te worden en zelfs voor onbestaand te worden genomen.

Voor Verhack is de herontdekking van God relationeel en vervat in oproep en antwoord: „God bestaat in het getuigenis van hen die hem in de wereld God laten zijn.”

Met veel verwijzingen naar de grote filosofische literatuur geen makkelijke lectuur, we zeiden het al, maar voor wie een dergelijk boek aankan, zouden we zeggen: lezen. Het opent immers een mooi en nieuw perspectief op een oude vraag. (EDS)

Ignace Verhack, *Wat bedoelen wij wanneer wij God zeggen?*, Pelckmans/Klement, 2011, 224 blz., 21,50 euro, ISBN 978 90 289 6243 9.